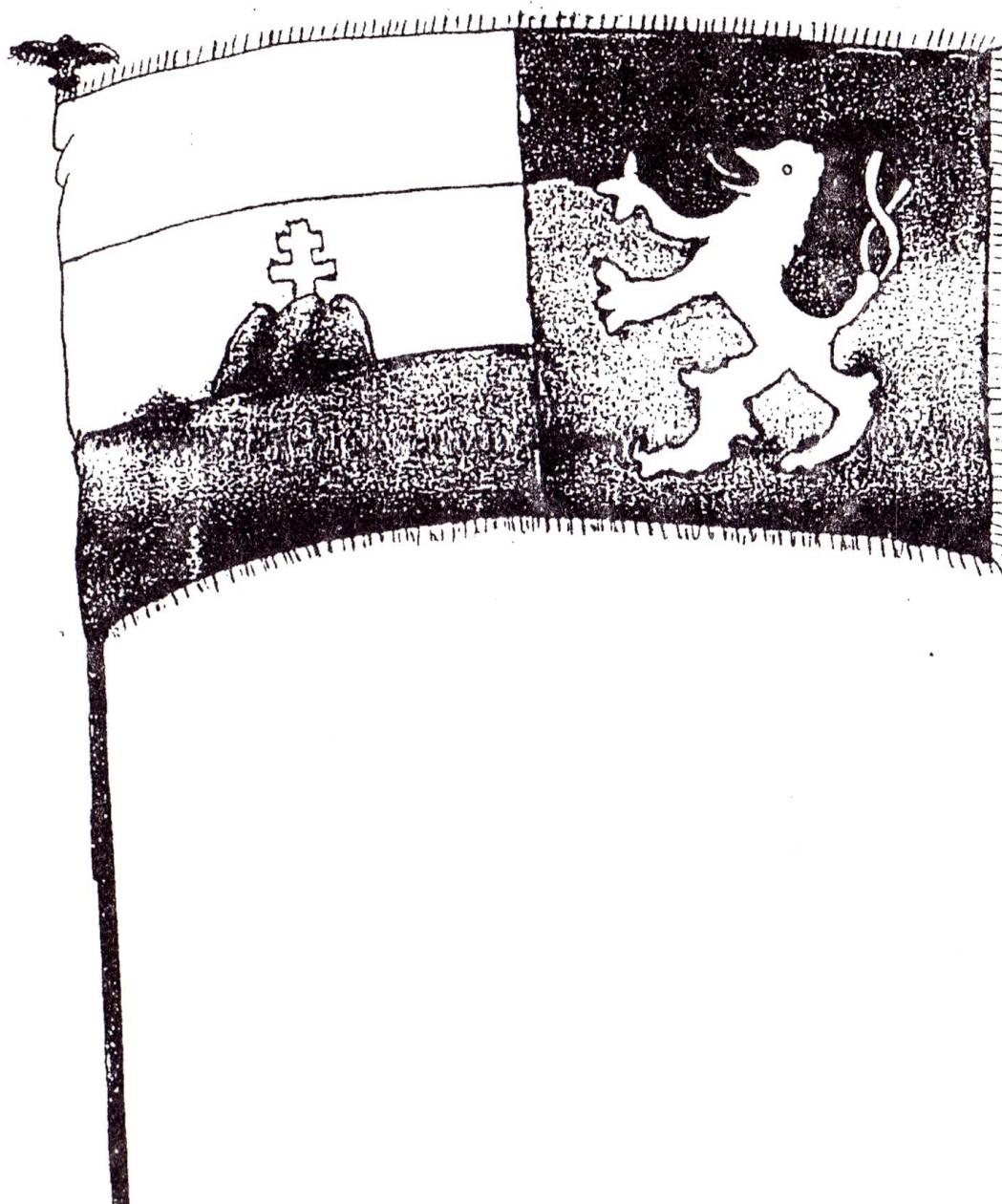

vexilotogie

94

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

PRAPOR
I. celostátní
ÚVĚRÁŘ
z
AMERIKY
do
Francie

vexilotogie

94

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

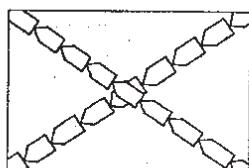
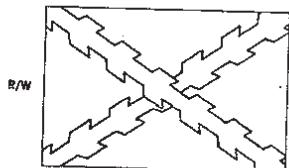
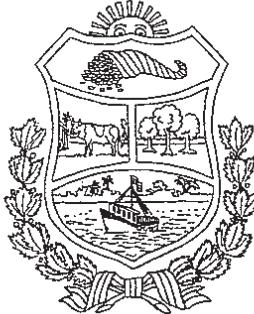
Wolfgang G.Jilek, South Delta (Kanada)

VLAJKY A ZNAKY BOLIVIJSKÝCH DEPARTEMENTŮ

Zatímco bolivijské státní symboly jsou vexilotologické obci dostatečně známý a jejich historii se zabývala řada publikací a studií, informace o symbolech bolivijských správních jednotek se objevují sporadicky a nejsou vždy zcela přesné. Autor tohoto článku pobýval před nedávnem v Jižní Americe a podařilo se mu získat řadu materiálů týkajících se této tematiky. Čtenáři *Vexilotogie* tak dostávají ucelenější přehled o vlajkách a znacích devíti bolivijských departementů a oblasti Litoral, která je sice součástí Chile, avšak bolivijská vláda si na ni činí nároky, aby měla přístup k oceánu.

BENI (213 564 km², 292 tisíc obyvatel, hl. město Trinidad) užívá jednoduchou zelenou vlajku. Někdy se do jejího středu klade beniský znak. Vlajka se vyvěšuje od vzniku republiky. Svou barvou připomíná úrodnou krajинu a také symbolizuje "zelenou revoluci obyvatel Beni". Je zmiňována i v beniské hymně, kde se zpívá, že "zelená, která vlaje na mé vlajce, emblému naděje a bohatství, je obrazem Beni, bohatství této šťastné země". Dne 7.7.1992 byl zaveden nový znak Beni dekretem č. 1/92. Tvoří jej dělený štít, který je v dolní polovině polcený. Horní polovina je červená se zlatým rohem hojnosti, z něhož se sypou mince. V pravém poli je skot stojící před ohradou v přirozených barvách, v levém poli jsou dva vysoké stromy a v pozadí hustý les. Pata štítu znázorňuje domorodý člun se čtyřmi veslaři na přidi a se vzpřímenou osobou na zádi, na níž vlaje bolivijská vlajka. V pozadí je vidět písčitý břeh se zeleným porostem. Nad štítem je vycházející paprscité zlaté slunce a stříbrný nápis BENI v modrému poli. Štít obklopuje palmová a kávovníková větévka, převázaná červenou stu-

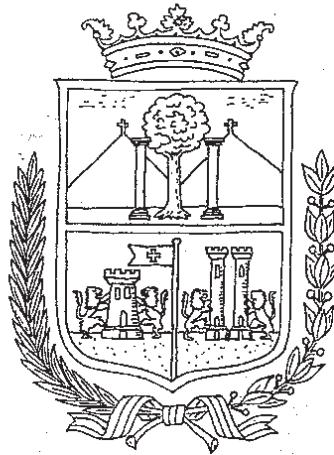

hou. Na větvičku je položena trikolóra v bolivijských barvách, na níž je po šesti zlatých (!) pěticípých hvězdách (nalevo i napravo) a tři zlaté hvězdy na střední části stuhy. Tento symbol nahradil dřívější znak, který se lišil od současného tím, že v patě byla kresba bílé lodi a v levém horním poli byly tři stromy. Znak byl obklopen dvěma kávovníkovými snítkami s červenými plody, které byly jednoduše převázány zelenožlutocervenou stuhou.

COCHABAMBA ($55\ 631\ km^2$, 1. 104 mil. obyv., hl. město Cochabamba) užívá vlajku tvořenou dvěma vodorovnými pruhů, světle modrým a bílým. Některé materiály však uvádějí (patrně chybně) vlajku celou modrou. Její počátky se datují bitvou u města Aroma a Colina de San Sebastián, kde válčila skupina odvážných cochabamských žen. Světle modrá představuje touhu po svobodě, která motivuje obyvatele departementu, a bílá symbolizuje mír. Znak Cochabamby má dělený štít, který je v horní půli polcen. V pravém horním fialovém poli je trojice zlatých pšeničných klasů převázaných stříbrnou stuhou. Levé horní pole je červené s Aeskulapovou holí v přirozených barvách. Dolní pole je modré se zlatými vahami. Znak je dole obklopen palmovou a kávovníkovou větvičkou s červenými plody. Větvičky jsou převázány zelenožlutocervenou stuhou. Nad štítem je zelený věnec obklopující modrý nápis *14 de Septiembre* (14. září), připomínající 14. září 1810. Nalevo i napravo od něho je po pěti zlatých pěticípých hvězdách, symbolizujících počet původních provincií, na něž se tento departement dělil.

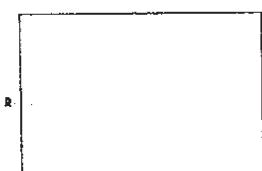
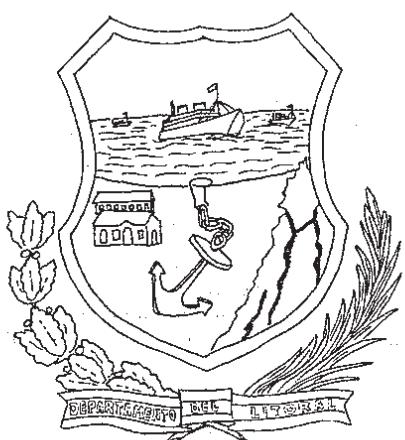
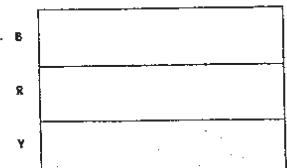
CHUQUISACA ($51\ 524\ km^2$, 507 tisíc obyvatel, hl. město Sucre) užívá bílou vlajku s červeným úhlopříčným křížem. Jeho ramena jsou někdy kreslena jako

burgundský kříž, jindy jsou složena ze 7 celých a 2 neúplných malých pětiúhelníků ve tvaru šipek. Byla zaznamenána i verze vlajky se zlatou korunou položenou přes kříž do středu. Tento symbol pochází z koloniálního období. Bílá symbolizuje mír, čistotu a víru. Červená je barvou krve prolité za osvobození Ameriky. Znak tvorí dělený štit. V horním poli je zelený košatý strom mezi dvěma zlatými sloupy na zeleném pažitu. V pozadí jsou dvě zlaté hory s křížem na vrcholech. Symbolizují hory Churukellu a Sicasicu, které jsou předělem amazonského a lapatského povodí. V dolním poli je stožár, na němž je připevněn bílý praporek s vlaštovčím ocasem a červeným středovým křížem. Napravo od něho drží dva hnědí lvi hradní věž, nalevo od něho dva rovněž hnědí lvi drží dvě úzké věže. Štit je obklopen palmovou a kávovníkovou větívou a dole převázán červenožlutozelenou stuhou. Na štit je posazena zlatá koruna.

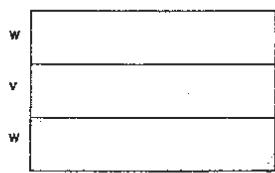
LA PAZ (133 985 km², 2 188 tis. obyvatel, hl. město La Paz) vyvěšuje vlajku tvořenou dvěma vodorovnými průhy, červeným a zeleným. Pochází z období vzniku republiky a užívali ji vlastenci zvaní Lanza. Červená značí krev prolítou v urputných bojích, které trvaly 15 let. Zelená symbolizuje rostlinné bohatství a naději starých Peruánců. Vlajka je zmiňována i v hymně tohoto děpartementu. Ve štítu znaku je lev a beránek v přirozených barvách na zeleném pažitu oddělený řekou. V pozadí jsou zasněžené hory a nad nimi zelený věnec s červenými květy. Obruba štítu je modrá se stříbrným opisem *Los discordes en concordia en paz y amor se juntaron y pueblo de paz fundaron para perpetua memoria* (Nejednotní ve svornosti se scházejí v míru a lásku a zakládají mírovou obec na věčnou památku). Štit je obklopen palmovou a kávovníkovou větívou, které jsou ve spodu převázány stuhou v bolivijských barvách. Nad štitem je helmice, na níž sedí holubice a v zobáku drží olivovou větévku.

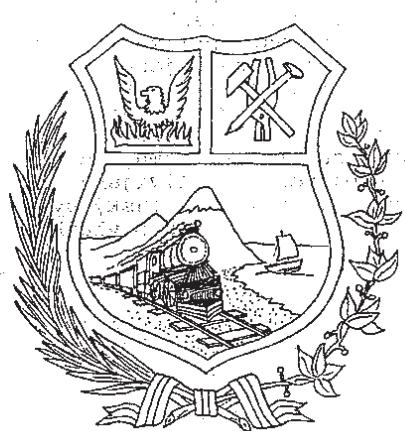

LITORAL - imaginární departement zahrnující přímořská území zabraná Chilskou republikou v r. 1880 - je připomínán první bolivijskou námořní vlajkou, vytvořenou v období vlády generála José Balliviána v r. 1841. Měla tři vodorovné pruhy, modrý, červený a žlutý. Do prostředního pruhu se kladla kresba potoského pahorku s vycházejícím sluncem obklopeným vavřínovou a olivovou větví. Na vlajce Litoralu se však středový emblém neužívá. Ve štítu znaku je v zelené části stříbrná kotva připoutaná řetězem ke kovovému sloupu. Napravo od ní jsou dva stříbrné domy s červenými střechami, nalevo hnědá skaliska. Nad kotvou je modré moře s červeným parníkem a dvěma lodkami. Štít má zlatou obrubu. Pod ním je kaktusová a palmová větévka převázaná stuhou v bolivijských barvách s černým nápisem *Departamento del Litoral*.

ORURO (53 588 km², 447 tisíc obyvatel, hl. město Oruro) užívá celočervenou vlajku. V některých materiálech je navíc žlutě lemována, jindy nese ve středu znak. Vlajka pochází z doby, kdy zemi osvobozoval Sebastián Pagador, Barrón a další. Červená symbolizuje lásku, odvahu a statečnost obyvatel Orura. Znak je dělen a v horní části polcen. Levé horní pole je modré s černým fénixem vystupujícím z plamenů, pravé horní pole je rovněž modré se zkříženými kleštěmi, kladivem a hřebem. Dolní pole znázorňuje mořský břeh s vlakem, plachetnicí a horami v pozadí.

PANDO (63 827 km², 57 tisíc obyv., hl. město Cobija) původně vyvěšoval vlajku tvořenou dvěma vodorovnými pruhy, zeleným a bílým. Po r. 1989 byla vlajka doplněna dalším vodorovným bílým pruhem. Bílá představuje mír, ušlechtilost a poctivost, zelená rostlinstvo a naději. Znak je dělen a do středu polcen. V pravém poli je vzrostlý strom a nalevo od něho několik klád. V levém poli je skupina stromů a hromada pneumatik. V dolním poli je mořská pláž s továrnou na zpracování ryb s červenou střechou a loďka v moři. V hlavní štítu je pět zlatých pěticípých hvězd představujících pět provincií (Abuna, Federico Román, Mad-

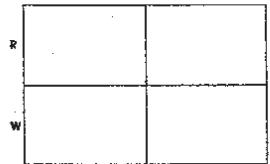
orurský znak

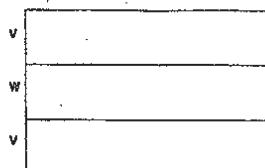
pandský znak

ré de Dios, Manuripi a Nicolás Suarez). Štit obepíná kávovníková větévka a stvol místní rostliny. Obojí je převázáno červenou stuhou se zlatým nápisem *Trabajo, industria, progreso* (Práce, průmysl, pokrok). Nad šitem je zlatá pěticípá hvězda.

POTOSÍ (118 218 km², 878 tisíc obyvatel, hl. město Potosí) užívá čtvrcenou vlajku. První a čtvrté pole je červené, druhé a třetí bílé. Uvádí se, že již v 16. století mělo Potosí praporce, které vlály v bojích mezi Španěly a Basky. Místní obyvatelé užívali červené a bílé prapory s nápisem *Za svobodu se obětujeme*. Biko-lóra ztělesňuje obětování, bratrství a upřímnost potoského lidu. Ve stříbrném štitu znaku mezi dvěma sloupy s nápisem *Plus* a *Ultra* je černý bezhlavý orel, na jehož hrudi je čtvrcený štit (1. a 4. pole je stříbrné se zlatými věžemi, 2. a 3. pole je červené se černým vzpřímeným lvem) ozdobený Rádem zlatého rouna. Nad bezhlavým orlem je koruna. Štit je zlatě lemován, nese červený nápis: *CESARIS POTENTIA PRO REGIS PRUDENTIA - ISTE EXCELSUS MONS ET ARGENTUS ORBEM DEBELARE VALENT UNIVERSUM* (1) a obklopen je palmovou a kávovníkovou větěvkou převázanou stužkou v bolivijských národních barvách.

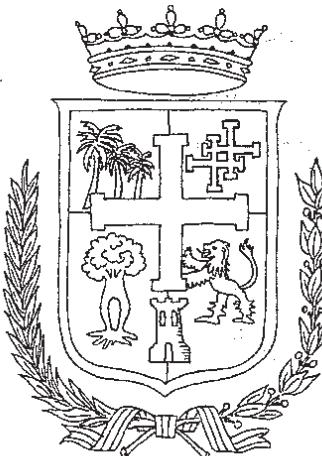
SANTA CRUZ (370 621 km², 1 371 tisíc obyvatel, hl. město Santa Cruz de la Sierra) má tři vodorovné pruhy, bílý mezi dvěma zelenými. Bílá symbolizuje čistotu, ušlechtilost a urozenost obyvatel, zelená nesmírné rostlinné bohatství a naději. Kořeny tohoto symbolu leží v době bojů za nezávislost a prapor v těchto barvách užíval již Ignacio Warnes Mercado. Také v bitvě u Pari sehrála významnou roli kopí zakončená zelenobílými praporky. Santacruzské vlajky se často objevovaly v padesátých letech jako

symbol hnutí za autonomii a za větší zisky departementu z těžby ropy (podle požadavku 11 procent příjmu z ropy se toto hnutí nazývalo Hnutí jedenácti procent). Elfy Albrechtová, jedna z vůdčích postav hnutí, má v hlavním městě pomník. Je znázorněna, jak drží prapor tvořený třemi pruhy. Vzhledem k tomu, že je kovový a nevybarvený, bolivijská vláda tvrdí, že se jedná o bolivijský symbol, zatímco Santacruzští jsou přesvědčeni, že se jedná o vlajku departementu. Jiná vlajka, zelenobíločervená s modrým klinem u žerdi a bílou pěticípou hvězdou na něm, vznikla v r. 1904. Užívali ji v tomto departementu do 60. let tohoto století politikové, kteří usilovali o vytvoření nezávislé republiky. Štítku je čtvrcený. 1. čtvrtina je modrá se třemi palmami, druhá čtvrt je fialová se dvěma červenými navzájem propletenými kříži.

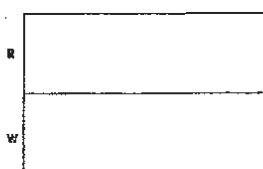

potoský znak

santacruzský znak

Také třetí čtvrt je fialová, ale s dutým stromem. Poslední čtvrt je modrá se zlatým lvem. Uprostřed štítu je červený středový kříž a pod ním zlatá věž. Pod štitem jsou tradiční palmové a kávovníkové větve převázané stuhou v bolivijských barvách, nad štitem zlatá koruna.

TARIJA (37 623 km², 303 tisíc obyvatel, hl. město Tarija) vyvěšuje vlajku se dvěma vodorovnými pruhy, červeným a bílým. Její kořeny najdeme ve válce, která trvala patnáct let a v níž udatně bojoval Méndez, Avilés a Uriondo. Tuto válku připomíná i znak departementu, jenž má ve štítu brnění z období Konkvisty na podstavci v trávě. V pozadí je řeka, písčitý břeh a skupina stromů. Štit ob-

klopují kávovníkové a palmové větvky spojené stuhou v bolivijských barvách. Nad štítem je šest zlatých pěticípých hvězd (donečná jich bylo pouze pět), symbolizujících provincie Arce, Avilés, Cercado, Gran Chaco, Méndez a O'Connor.

(Přeložil ing. A. Brožek)

Literatura:

Banderas de los departamentos de Bolivia. La Paz ca 1990. 1 tab.
Cancionero patriótico. La Paz 1992. 32 s.

Escudos departamentales de Bolivia. La Paz ca 1990. 1 tab.

Laminas educativas. La Paz po r. 1990. 12 tab.
Laminas instructivas. Colección educativa sanabria. La Paz 1989. 7 tab.

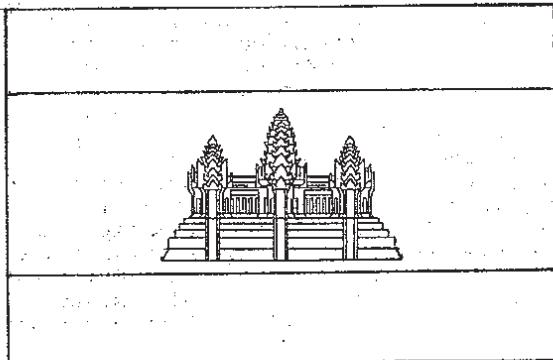
Poznámka překladatele:

(1) Podle našeho člena dr. J. Landergotta je nápis v této formě nepřeložitelný. Je psán středověkou latinou a s chybami. Patrně se jedná o dvě výpovědi, a to "Císařova moc, jakož i (státnická) moudrost králova jsou schopny porazit celý svět; tato hora (je) vysoká a stříbrná".

NOVÉ VLAJKY

KAMBODŽA

Ve Vexilogií č. 90 jsme na s. 1755 otiskli vyobrazení staronové kambodžské vlajky zavedené výnosem z 29.6.1993. Kresbu vlajky nám dodalo kambodžské velvyslanectví v Praze. Když však před budovou tohoto zastupitelského úřadu vyvěsili novou vlajku (asi po zavedení ústavy), byla na ní grafická podoba Angkor Vatu poněkud jiná než v tištěném materiálu. Nešlo o modrou drobnokresbu na bílém pod-

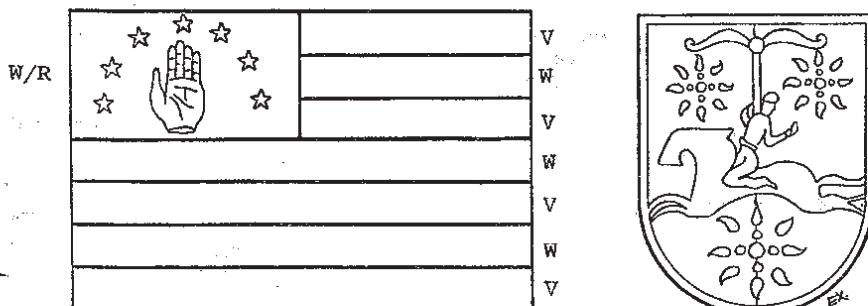

kladu, ale o stylizovanou černou čárovou kresbu v bílé siluetě chrámu. Stavba má pět schodištních stupňů, přičemž první schod má šikmé, nikoliv svislé hrany. Tak je vlajka vyobrazena i v informačním materiálu ve skřínce velvyslanectví.

lm

ABCHÁZIE

Dne 23. července 1992 vyhlásil parlament této gruzínské autonomní republiky plnou nezávislost země. Při té příležitosti zavlála nad budovou parlamentu nová státní vlajka. Má sedm vodorovných pruhů zelených a bílých. V horním rohu je červený kanton s bílým vyobrazením dlaně situované palcem k žerdí. Nad ní je do oblouku seřazeno sedm pěticípých bílých hvězd. Otevřená dlaň symbolizuje

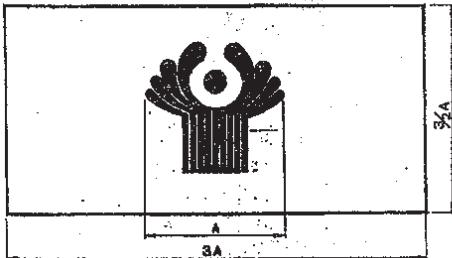
abcházska státnost, která se formovala již v období abcházskeho království (8. až 10. století n.l.). Malovala se na purpurový list i na janovských námořních tabulích ve 13. a 14. století a označovala se jako symbol Sevastopolu. Sedm hvězd představuje jednak sedm historických abcházskských oblastí: (Sadzen, Bzyp, Gu-maa, Abjuaa, Samurzakan, Dal-Tsabal a Pschu-Aibga), jednak hvězdnou konstelaci "Sedm bratrů". Kromě toho je sedmička pro Abcházce posvátným číslem a často se objevuje v jejich náboženství, mytológii a tradiční kultuře. Pěticípá hvězda je astrálním znakem na antických amforách, jež užívali předkové Abcházců. Střídavé zelené a bílé pruhy vyjadřují - podobně jako na vlajce Konfederace kavkazských národů (viz Vexilogie č. 92, s. 1793) - toleranci kavkazských národů vůči křesťanství (bílá) a islámu (zelená). Po obsazení parlamentu gruzínským vojskem 18. července 1992 byla tato vlajka sice nahrazena státní vlajkou Gruzínské republiky, ale separatistické síly ji používají nadále. Státní znak Abcházske republiky tvořil v tu dobu podélne dělený bilozeští řetěz s bílým lemem. Uprostřed byl bílý, černě konturovaný, stylizovaný jezdec aráš na magickém koni vystřelující šíp ke hvězdám. Ty jsou zlaté a osmicipé. Nad jezdcem jsou dvě menší, pod ním jedna větší. Zelená barva symbolizuje mládí a život, bílá duši. Velká hvězda je slunečním znakem, malé hvězdy představují jednotu dvou kulturních světů - východního a západního. (Abkhazia - Information Bulletin z října 1993.)

abr

SPOLEČENSTVÍ NEZÁVISLÝCH STÁTŮ

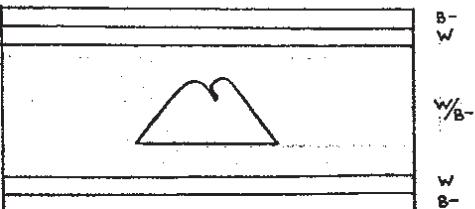
Na jaře 1994 byla v Petrohradě uzavřena mezinárodní soutěž na vlajku a emblém Meziparlamentního shromáždění členů SNS. Vítězství si odnesl petrohradský umělec Grigorijev Alexandr Vasiljevič. Ten navrhl modrou vlajku se středovým emblémem (žluté kruhové pole obklopené bílými proužky nepravidelných tvarů). Podle jeho slov má emblém vyjadřovat vůli účastníků shromáždění ke spolupráci ve společném domě. Je zkonstruován pomocí geometrických čar, jež jsou podřízeny jednomu centru (jádru či slunci) a symbolizují ideu světa, tepla a života. Symetrie vlajky a proporce jejích jednotlivých částí zdůrazňují stálost, velkolepost i stabilitu vlastní organizace. Míra stylizace kresby umožňuje vidět v emblému sloupoví - symbol spolupráce a společného domu - košatý strom, číši chránící světlo a teplo i ptáčí křídla. Na vlajce jsou užity tři barvy: bílá - symbol čistoty, novosti a ušlechtilosti, modrá - symbol nebe a vděčnosti, žlutá - symbol světla, tepla, života a věčných hodnot. Dne 5. dubna poslal kresbu vlajky vedoucí sekretariátu Meziparlamentního shromáždění M.I.Krotov faxem č. 468-2 výkonnému tajemníkovi SNS I.M.Korotčenovi s žádostí, aby ji posoudily hlavy států a vlád SNS. Dne 15.4.1994 Rada hlav států SNS vyjádřila souhlas s návrhem vlajky i emblému a přikázala výkonnému sekretariátu SNS, aby přijal příslušná opatření k jejich dopracování a předložil je na mimořádném zasedání Rady hlav států SNS v září 1994 v Soči. V červnu 1994 byly zahájeny práce na pravidlech užívání této vlajky. Ačkoliv ještě nenabyla oficiální platnosti (sočské setkání se neuskutečnilo), přesto získala oblibu a často se vyvěšuje. (Oficiální materiály získané ze sekretariátu Meziparlamentního shromáždění.)

A.N.Basov

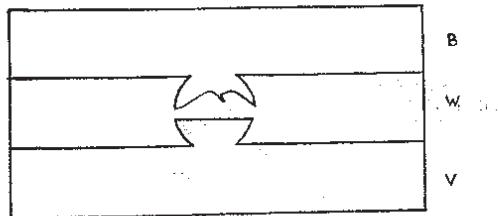
KABARDSKO-BALKARSKO

Tato republika došla ke svým symbolům složitou cestou. Několikrát se objevila zpráva, že se rozdělila na Kabardskou a na Balkarskou republiku, nebyla to však pravda. Na 1. lidovém sjezdu, který se konal 19.6. 1993, sice vlála balkarská vlajka tvořená tmavomodrými a bílými vodorovnými pruhůmi nestejně šíře s bílou kresbou dvojklanného vrcholu Elbrusu (obr. 1), ale nakonec se podařilo udržet jednotu obou národů. Dne

obr. 1

21.7. 1994 pak na zasedání parlamentu Kabardsko-balkarské republiky byly schváleny kresby nové vlajky a znaku této administra-

obr. 2

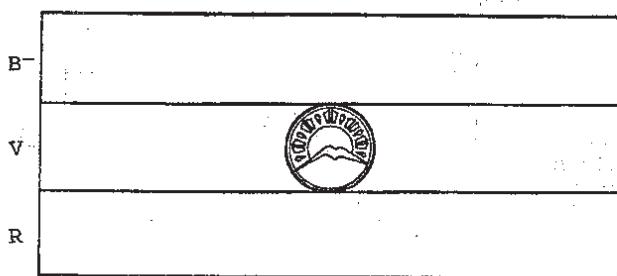
tivní jednotky Ruské federace. Ve znaku je na zlatém štítu zlatý orel s černými obrysy a černými perutěmi. Na prsou má štípený štít, který je zlatočerně lemován. V horním modrému poli je stříbrná silueta hory Elbrus, v dolním smaragdově zeleném poli stříbrná rostlina. Štít Elbrusu, hory ležící v této republice a dosahující výše 5642 m, je vyobrazen i na vlajce. Ta má tři vodorovné pruhy, tmavě modrý, bílý a zelený. Ve středu je pomyslné modro-zelené kruhové pole, jehož barevné části jsou odděleny bílou kresbou hory (obr. 2).

A.N.Basov

KARAČAJEVSKO-ČERKESKO

Tato republika byla poslední v rámci RSFSR, která neměla vlastní symboly. Republikou se totiž stala až po zasedání Karačajevsko-čerkeské oblastní rady lidových poslanců, které se konalo 30.11.1990 a které vyhlásilo Karačajevsko-čerkeskou sovětskou socialistickou republiku (od 9.1.1957 se toto území nazývalo Karačajevsko-čerkeská autonomní oblast Stavropolského kraje). Tuto změnu schválil zákon RSFSR 3.7.1991 a do 22.8.1991 zde vlála vlajka RSFSR z r. 1954 bez jakýchkoliv úprav. Do říjnových událostí roku 1993 ji pak v Nejvyšším sovětu Ruské federace zastupovala bílomodročervená ruská vlajka (tvrzení některých vexilogog, že prostřední pruh byl v případě Karačajevsko-Čerkeska purpurový nebo fialový, je nesprávné a vzniklo zřejmě studiem nekvalitních videozáznamů).

Dne 16.10.1992 byla z názvu vypuštěna slova "sovětská socialistická" a dne

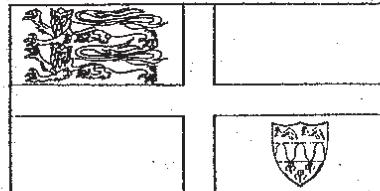
3.2.1994 přijala Nejvyšší rada usnesení č. 76-XXI o státní vlajce a č. 77-XXI o státním znaku. Podle těchto dokumentů se vlajka skládá ze tří vodorovných pruhů, světlemodrého, zeleného a červeného. Na zeleném pruhu je úzký bílý prstenec o průměru 1/3 šířky vlajky. V něm je modré kruhové pole s bílou siluetou Elbrusu, za níž vychází žluté slunce se 16 paprský; šest je úzkých a mezi nimi pět zdvojených širších. Poměr šířky k délce vlajky je 1:2. Autorem vlajky je Nazir Kušchov. Podle oficiálního výkladu symbolizuje modrá mír, klid, jasné a dobré pohnutky, zelená příroda, plodnost, bohatství, mládí a současné i moudrost. Červená je symbolem tepla a duchovní blízkosti mezi národy. Tři pruhy na vlajce však patrně značí i tři hlavní etnické skupiny: Karačajevce (modrá), iberokavavkazské Čerkesy (zelená), Rusy a Ukrajince (červená). Navíc mohl podobu vlajky silně ovlivnit symbol karačajevsko-balkarské organizace Tjore známý od r. 1990. Tato organizace usiluje o vytvoření Karačajevsko-balkarské republiky a užívá modrý prapor rozdelený podél dvěma úzkými bílými proužky. Ve středu má bílý prstenec a bílou kresbu Elbrusu. Státní znak se skládá z modrého kruhového pole, v jehož středu je bílá kresba Elbrusu zasahující svými okraji po stranách do žlutého prstence s černým opisem Karačajevsko-čerkeská Republika v azbuce. V horní části modrého pole je žlutý disk s černou zkratkou RF, v dolní části pak žlutý číše s černým letopočtem 1922 (dne 12.1.1922 byla vytvořena "první" Karačajevsko-čerkeská republika, která existovala do r. 1926). Napravo i nalevo jsou na žlutém lemu stylizované větve rododendronu s modrými listy a žlutými květy. Modrá symbolizuje věčné nebe a čistou vodu, žlutá sluneční republiku, hora Elbrus věčnost, sílu a velikost. Rododendrony patří mezi typickou místní flóru a jejich květy připomínají mír, zdraví a čistotu. Číše je symbolem pohostinnosti. Autorem znaku je Umar Mížev. (Dopis předsedy Lidového shromáždění V. Saveljeva z 20.5.1994, texty usnesení.)

M.V.Revnivcev

BRECQHOU

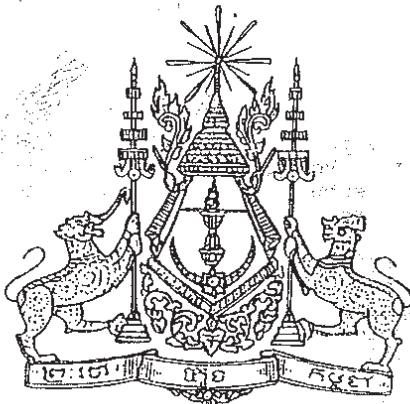
Brecqhou je malý ostrůvek u pobřeží francouzské Normandie v La manšském průlivu. Tvoří dependenci ostrova Sark, který administrativně spadá pod Guernsey. Ostrůvek patří rodině de Brechou. Pan Leonard Joseph Matchan de Brechou obdržel 7.7.1967 znakové privilegium, které obsahuje i popis vlajky. Ta je tvořena bílým listem s červeným svatojiřským křížem. Horní roh je červený a na něm jsou dva žlutí leopardi s modrou zbrojí a modrým jazykem. V dolním cípu je umístěn znak ostrova. Štit znaku je dvakrát dělený. Horní pole je čer-

vené se dvěma bílými mořskými racky v letu, střední pole je po-pelcové (bílomodré), spodní je pak žluté se třemi zelenými trojlístky. (Dopis Petera Matchana z 23.6.1994.)

R. Klimeš

NOVÉ ZNAKY

KAMBODŽA

V souvislosti s přípravou nové kambodžské ústavy byl v červenci 1993 uveřejněn státní znak, který v podstatě odpovídá znaku z r. 1948. Jeho kresba je dost složitá. Na budově kambodžského velyvyslanectví v Praze je znak na mosazné desce celý zlatý, v tištěném materiálu bývá žlutý s červenou čárovou kresbou. Ústava změnila Kambodžu na království a Nordom Sihanuk se stal jeho králem. Sihanukův podpis ústavní listiny (24.9.1993) zároveň ukončil mandát Dočasné správy mise OSN v Kambodži (UNTAC). Oficiální název státu zní Kambodžské království.

RK

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Honzák, František - Pečenka, Marek: Státy a jejich představitele. Praha: Libri, 1994. 318 s. + 8 s.bar.obr.příloh, mapky v textu. ISBN 80-901579-3-9 CZK 110.00

Žádný zkušený vexilog se nevyhne sledování změn na politické mapě světa. Publikace s podtitulem "Státní útvary 20. století včetně zaniklých, koloniálních a okupovaných území" by měla patřit do každé vexilogické knihovny, zejména obsahuje-li také některé údaje vexilogické. Nebudeme na následujících rádcích hodnotit celou publikaci, snad nejzásadnější připomínkou by mohlo být naprosté nerespektování doporučeného geografického názvosloví (přesněji českých podob úředních názvů států a zemí), u některých úředních názvů jsou nepřesnosti (např. Madagaskar, Angola, Eritrea, Jugoslávie, Libye, Mauretánie, Pobřeží Slonoviny), nesprávné údaje můžeme najít také u Čečenoingušska apod. Bohužel zeměpisně politická část má rozhodně vyšší úroveň než

vlajková příloha. Ta obsahuje na osmi barevných stránkách 360 vlajek států a závislých území jednak současných, jednak historických. Tak rozsáhlý soubor vlajek u nás dosud v jediné publikaci zveřejněn nebyl. Je ovšem škoda, že do přehledu se vloudila celá řada chyb, protože autoři zřejmě nespolupracovali s vexilology. Uzávěrka publikace byla 31. 3. 1994, vydána byla tedy v rekordním čase (v červnu 1994). Mezi státními vlajkami je i nová vlajka Jihoafrické republiky. Při takové aktuálnosti by ovšem každý vexilolog očekával, že bude v přehledu uvedena i nová vlajka Afghánistánu, Kambodže, upravena vlajka Mongolska (publikovaná s hvězdou) apod. Mezi současnými vlajkami je celá řada nepřesností, jmenujme alespoň některé. Chybí současná anguillská oficiální vlajka. Hvězda na arubské vlajce má oblé cípy, znaky na bosenské a chorvatské vlajce jsou příliš velké. Půlměsíc a hvězdy na komorské vlajce jsou ve svislé poloze, nepřesnosti najdeme u vlajky Lichtenštejnska. Lotyšská vlajka má špatný odstín červené, slunce na namibijské vlajce má nesprávné, zvlněné paprsky, pruhы na též vlajce mají chybnou šířku. Polská vlajka se znakem je označena jako původní, ačkoliv existuje i nadále. Vlajka Severních Marian (publikovaná pod nesprávným jménem Mariány) je stará. Smutně je, že i vlajka Slovenska je publikována chybě - bez bílého lemování znaku. Také slovenská vlajka vykazuje nepřesnost v lemování znaku. Svatovincencská vlajka je stará, u Svatého Tomáše je špatná šířka pruhů. Autoři považují staré válečné vlajky norsko-švédské unie za současné válečné vlajky Norska a Švédska. Nepříliš šťastná je použitá terminologie. Rozdíly státních a národních vlajek Argentiny, Venezuely, Salvádoru a Bolívie jsou vystihnutý tak, že vlajky bez znaků jsou označeny poznámkou "zjednodušená". Skutečností je ovšem velmi zjednodušený pohled na historické vlajky. Například trojice kamerunských vlajek (z let 1957 - 1961, 1961 - 1972 a od r. 1972) je označena poznámkami "původní" a "upravená" (u současné není poznámka), vývoj kambodžské vlajky je zjednodušen a navíc je královská vlajka z roku 1948 označena chybě jako vlajka republiky, zatímco vlajka Khmerské republiky z let 1970 - 1975 chybí. Zjednodušený a nepřesný je pohled do historie afghánské vlajky a podobné nepřesnosti nalezneme i u řady dalších zemí. Ačkoliv je publikace věnována jen 20. století, jsou v ní zahrnuty i dvě vlajky USA ze staršího období, přičemž vlajka s 20 hvězdami je nepřesně datována koncem 19. století, i když je z let 1818 - 1819. Snad nejhůře dopadla snaha autorů (bohužel dokonce zdůrazněná i v jednostránkovém textu) ukázat britské koloniální vlajky. Zásadním nedostatkem je zcela nepřesné používání barev, kdy u většiny historických vlajek i současných "ensignů" je pro Union Jack použita velmi bledě modrá barva (!), stejný odstín je použit i na současné britské královské vlajce u 3. pole. Také současné vlajky s Union Jackem v kantonu vykazují řadu nepřesností v barevných odstínech a často také ve velikosti vlajkového emblému či znaku. Výslovně v textu zdůrazněná výjmka nepoužití "malé britské vlajky v horním rohu" v případě Britské Indie je také nesprávná, protože i tato kolonie užívala obvyklé koloniální vlajky a vyobrazená vlajka je vlajkou guvernérskou. Barvy nejsou ovšem jen nedostatkem britské vlajkové sféry, ale také jiných zemí. Například již zmíněné vlajky Argentiny a Salvádoru mají u "zjednodušených" verzí jiné odstíny modré barvy než základní státní vlajka (!). Snad tiskovou chybou je nesprávné vyobrazení

havajské vlajky, místo níž je publikována (podruhé) stará vlajka Tahiti. Celkově lze hodnotit výběr historických vlajek jako náhodný, jistě by se nabízelo mnohem více zajímavějších vlajek zaniklých států. To by možná bylo větším přínosem než některé nepřesné historické posloupnosti, podobně by bylo možné zahrnout i některé současné separatistické státní vlajky (Čečensko, Abcházie). Zajímavý a svým způsobem ocenění hodný pokus o zpestření slušné příručky se tedy, bohužel, příliš nepodařil, a počítají-li autoré (jak je v předmluvě uvedeno) s dalšími vydánimi této publikace, jistě by prospěla konzultace s vexilology.

Mgr. P. Fojtík

RŮZNÉ

PRVÁ VLAJKA ČESKO-SLOVENSKÉ FEDERÁCIE?

V dňoch 3. až 20. novembra 1917 sa z Ameriky do Európy plavila loď *Madona*. Prevádzala slovenských a českých dobrovoľníkov na česko-slovenských légii, ktoré bojovali v prvej svetovej vojne. Výpravu zorganizoval gen. Milan Rastislav Štefánik v spolupráci so *Slovenskou ligou* a s *Česko-slovenskou národnou radou*. Dobrovoľníci na lodi si pre krátkie chvíle začali vydávať časopisy. Oba české časopisy - lavicovo orientovaný *Bolševík* a vedením výpravy vydávaný *Dobrovoľník z Ameriky* - prestali byť za krátko publikované. Počas ceľej plavby vychádzal iba slovenský časopis *Shoda na mori*, ktorý bol politickým stredom. Časopis bol vydávaný v jednom exemplári v podstate ako nástenné noviny a všetkých jeho štrnásť čísel sa zachovalo. Dnes sa nachádzajú v Literárnom archíve Matice slovenskej v Martine.

Výprava dobrovoľníkov mala aj svoju vlastnú vlajku. Ešte pred vypláváním z USA ju pre výpravu vyhotovili české a slovenské ženy. V predposlednom 13. čísle časopisu *Shoda na mori* bola táto vlajka aj vyobrazená. Spomínaná vlajka mala skutočne česko-slovenský charakter - vyjadrovala ducha Clevelandskej a Pittsburgskej dohody. Rozdelená bola na dve časti. V žrdovej polovici bola slovenská trikolóra - biela, svetlobelasá, červená. V strede vodorovného svetlobelasého

pruhu bol na troch tmavobelasých kopcoch biely dvojkriž. Vo vla-
júcej polovici, ktorá bola červená, bol zasa biely česky lev bez
koruny na hlave.

Casopis vyhotovovali "na kolene", vypracúvali ho v kútku
pri lodnom komíne. Po technickej stránke bol nedokonalý, a preto
ani kresba vlajky nie je najlepšia. Zachovala sa sice aj čierno-
biela fotografia dobrovoľníckeho zboru pred jeho nalodením
v Amerike s touto vlajkou. Detaily vlajky - kresby slovenského
i českého znaku - na tejto fotografii žiaľ nie sú dobre viditeľ-
né.

RNDr. Ľubomír Viliam Prikryl, CSc.

SYMBOLY ČESKÉ NEZÁVISLOSTI

Pod tímto názvem se po jedenácti letech studio ČAF (původně
československý, dnes český armádní film) v roce 1993 vrátilo ve
své tvorbě k vexilologické a heraldické tématice. Snahou tvůrců
bylo, aby po vzniku nezávislé České republiky více vstoupily do
povědomí také symboly českého státu a jejich mnohasetletá histo-
rie. Půlhodinový videopořad přibližuje vývoj státního znaku od
nejstarších dob až po současnost. Zvláštní důraz klade na aplikaci
prvků české státnosti ve vojenských odbojových symbolech
z období první světové války. Vexilologická část vývoje státních
symbolů je soustředěna z pochopitelných důvodů na svatováclavské
období a na časový úsek od roku 1914 do současnosti. Jaká je
skladba pořadu?

Jeho rámec tvoří krátké výpovědi autora výtvarné podoby
současného státního znaku heraldika Jiřího Loudy, člena našeho
klubu. Po krátkém připomenutí legendy o Bruncvíkovi se pořad vě-
nuje kultu sv. Václava a připomíná zejména zvláštní význam svato-
václavského kopí, které je možné považovat za symbol českého
státu ještě před vznikem heraldických znaků. Na tuto část nava-
zuje sekvence věnovaná přemyslovské, tzv. svatováclavské orlici.
Na souboru historických pečetí Přemysla Otakara II. (natáčení
umožnil pražský Státní ústřední archiv) nastíní autor význam-
nou problematiku českého dvouocasého lva, kterého představují
dále také na vyobrazeních ve starých iluminovaných rukopisech.
V další části pořadu je připomenuta stará tradice moravské
šachované orlice a nezustává opomenuta ani orlice římských císa-
řů. Tyto symboly jsou představeny rovněž např. na nádherné go-
tické výzdobě staroměstské mostecké věže. Slezská orlice je
z časových důvodů zmíněna jen jako existující, bez náznaku její-
ho vývoje. Období, kdy byly symboly českých zemí součástí habs-
burského znaku, je záměrně zestručněno a zdůrazněna je především
nepřetržitá kontinuita s budoucím vývojem. Pro nás vexilology je
velmi významná část věnovaná legionářskému odboji z let 1914
- 1918. Unikátní archivní filmové materiály (z archivu ČAFU)
jsou konfrontovány s dochovanými exempláři vojenských odbojových
praporů, nyní uloženými ve Vojenském muzeu. V další části filmu
má divák možnost seznámit se stručně s okolnostmi vzniku státní-
ho znaku a státní vlajky Československé republiky, pozorností
neušly ani vojenské prapory z období druhé světové války. Také
v této kapitole byly využity archivní filmové záběry. Velmi
stručně je pojata část poválečného vývoje státního znaku (až po
vznik federálních symbolů v roce 1990). Vznik symbolů samostatné
České republiky připomene v závěru pořadu v krátké výpovědi opět
Jiří Louda a definitivní tečku tvoří výčet současných státních

symbolů.

Vzhledem ke značnému rozsahu problematiky nemohl být pořad vyčerpávající a některá téma musela být zestrojená do minimálních časových úseků. Nebyla například věnována větší pozornost složité historii slezského znaku, kde zpracovat vývoj znaků jednotlivých knížectví by bylo neúnosné, nehledě na skutečnost, že většina historického slezského území dnes není součástí českého státu. Z časových důvodů se autoři nevěnovali ani symbolům zemí, které tvořily v minulosti součást Koruny české (např. Horní a Dolní Lužice) nebo patřily k československému státu (Slovensko, Podkarpatská Rus). Přesto se divákovi dostalo slušného množství informací. Pořad Symboly české nezávislosti již měli možnost shlédnout účastníci březnové výroční schůze vexilologického klubu a nezbývá než doufat, že ho spatří prostřednictvím televizních obrazovek také širší veřejnost. To už však tvůrci ovlivnit nemohou.

Pro filmografické účely zbývá jen dodat, že autorem scénáře a režisérem pořadu je člen našeho klubu mgr. Pavel Fojtík a odborným poradcem další nás člen PhDr. Zbyněk Svoboda. Z ostatních profesí spolupracovali Jiří Šust (hudba), mgr. Štěpán Nepraš (střih), mgr. Pavel Žirovnický (výroba), mgr. František Chmela, mgr. Anton Szomolányi a mgr. Karel Hložek (všechni kamera). lm

ZÁSZLÓVILÁG / FLAGWORLD - MAĎARSKÝ VEXILOLOGICKÝ ZPRAVODAJ
V létě 1994, několik měsíců po vzniku Maďarské vexilogické společnosti, spatřilo světlo světa i první číslo jejího zpravodaje Zászlóvilág / Flagworld. Má rozsah 44 stran formátu A4. Obsahuje čtrnáct článků, z nichž většina je doplněna fotografiemi či kresbami. Až na dva články jsou všechny psány dvoujazyčně (maďarsky a anglicky) ve stejném rozsahu. Hlavní článek čísla (první část do XIII. století, 5 stran) je věnován vývoji vlajek. Tento článek je však pouze v maďarštině. Další se týkají vlajky společnosti, vlajek států jižních Slovanů (bývalá Jugoslávie) a novinek ve vexilogii (Eritrea, Kambodža, Jižní Afrika, Jižní Jemen a Palestina). Kromě těchto článků je ve zpravodaji několik dalších věnovaných organizačním záležitostem klubu a vexilologickým událostem v Maďarsku. Na konci zpravodaje jsou ještě dva články *Vexilogická nej...* a *Vexilogický slovník*. Autorem většiny článků je Zoltán Horváth. -pex-

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilogického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc.dr. L. Mucha, CSc., a dr. Zb. Svoboda. Výtvarně spolupracovali A. N. Basov, ing. A. Brožek, ing. P. Exner a R. Klimeš.

Prosinec 1994

č. 94

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 426/93 ze dne 23.3.1993.

Z OBSAHU TOHOTO ČÍSLA:

VLAJKY A ZNAKY BOLIVIJSKÝCH DEPARTEMENTŮ	1819
NOVÉ VLAJKY	1825
Kambodža	1825
Abcházie	1826
Společenství nezávislých států	1827
Kabardsko-Balkarsko	1827
Karačajevsko-Čerkesko	1828
Brecqhou	1829
NOVÉ ZNAKY	1830
Kambodža	1830
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	1830
RŮZNÉ	1832
Prvá vlajka Česko-slovenskej federácie?	1832
Symbole české nezávislosti	1833
Zászlóvilág/Flagworld - maďarský vexilogický zpravodaj	1834

SUMMARY

Canadian vexillologist Wolfgang G. Jilek worked in South America some years ago. He acquired unique pamphlets and plates showing flags and arms of Bolivian departments there. As the time for presentations at the congress for vexillology in Zurich was limited, he could not inform of his materials. Nevertheless, he has accepted an offer of the Editor of *VEXILOLOGIE* and has written an article on this topic for Czech and Slovak readers. Some Bolivian departmental arms are new. Those of Benin were changed only on 7 July 1992. On the other hand, flags of Bolivian departments are old. The regular sections *New flags* and *New arms* are devoted to symbols of Cambodia, Abkhasia, the Commonwealth of Independent States, Kabardino-Balkaria, Karacheyev-Cherkessia, and Brecqhou. The issue is concluded with the section *Varia*. It brings an article by Slovak vexillologist L.V. Prikryl on a flag used by Czech and Slovak legionnaires aboard the ship *Madona* during WW1 and a review of a film about Czech national symbols. This issue of *VEXILOLOGIE* was published thanks to the generous subvention of the company *Tonner International*.

Vytisknutí tohoto čísla sponzorovala firma

tonner
international